

FEJEZETEK

1. Felelősségünk azért, ami történt
2. Zsidók és antiszemita
3. Zsidó asszimiláció és zsidó öntudat
4. A mai helyzet

1941-től 1945-ig munkaszolgálatban, karhatalmi atrocitások folytán, deportálásban, megsemmisítő táborokban és a nyilas rémuralom alatt elpusztult több mint félmillió magyar zsidó. A megmaradtak s a hazatértek körül a felszabadulás után, az első megrendülés elmúltával mind érezhetőbben újból kialakult az antiszemitizmus. Hivatalos, félhivatalos, társadalmi és erkölcsi testületek részéről történtek ebben a kérdésben különféle megnyilatkozások, melyeknek tartalmát két egyszerű tételben lehet összefoglalni. Az egyik tétel annak a kijelentése, hogy a magyar nép többsége távol állt a németek és bérenceik által elkövetett mindeme szörnyűségektől, s a magyar nép jobbjai minden erejüktől telhetően megtek ezek elhárítására. A másik tétel az újonnan megjelenő antiszemitizmus elítélése s annak kimondása, hogy minden erővel harcolni kell ellene. Ha bárhol, bármilyen jóakarató testület összeül, s megpróbál e kérdésben valami erkölcsileg emelkedettet, emberit és megnyugtatót mondani, akkor végül, akárhogy variálja is, nem tud mást mondani, mint ezt a kettőt; s valahol mélyen mindenki érzi, hogy sem az egyik, sem a másik nem mond semmit, pontosabban: nem mond ki valamit. Minden kísérlet azonban, amely eddig ennek a valaminek a kimondására irányult, balul végződött; s olyan nyílt vagy rejtett ellenségességet váltott ki, ami minden megvitatót és folytatást lehetetlenné tett. Azokat a megnyilatkozásokat, melyek a magyar nép egészének a zsidóüldözésekért és zsidógyilkosságokért való bizonyos felelősségéről és felelősségvállalásáról szóltak, hivatalosak is és a közvélemény is azzal utasították vissza, hogy nem helyes magunkat feketébb színben feltüntetni, mint amilyenek vagyunk. Mikor pedig egyházi férfiaknak egy nem hivatalos gyülekezete a magyar nép s a maguk egyháza {2-624.} nevében egyenesen bocsánatot kért a zsidóságtól,² e túlzottnak ítélt megalázkodást az ingerültségnek egy igen érezhető morálása utasította vissza. A történt szörnyűségek felfedését és részletes leírását is érezhető kedvetlenséggel fogadják a hivatalosak s a közvélemény, bár annyit belátnak, hogy a rettenetes élmények részben való feldolgozásának ezt a természetes és emberi útját elzárniok nem lehet. Történtek más oldalról olyan megnyilatkozások is, melyek a zsidókkal szemben hangsúlyozták, hogy a szenvedés jogcímeit nem sajátíthatják ki egyedül maguknak, vagy esetleg, kegyesebb formában, óva intették őket attól, hogy a megtorlás követelésében elveszítsék a mértéket, vagy hívták fel őket arra, hogy immár bocsássanak meg, s feledjék el a múltat. Ezeket a megnyilatkozásokat a zsidóság részéről fogadta olyan heves ingerültség, hogy utána csak visszavonni vagy kimagyarázni lehetett őket. Úgy látszik, minden és mindenki összeesküdött, hogy ebben az ügyben ne engedjen mást, mint semmitmondó dolgokat mondani. A sebek felszaggatása magában valóban nem használ sokat, de a kérdések elkenése és a valóságos helyzettel való szembe nem nézés a sebek minden felszaggatásánál

károsabb. Vessük fel tehát nyíltan a kérdést, hogy vajon az a két konvencionális tétel, amit ebben a kérdésben eddig mindenki elmondott és elmond, elég-e ahhoz, hogy eligazításul és irányelvül szolgáljon: elég-e azt mondanunk, hogy a magyar nép többsége nem üldözte s nem gyilkolta a zsidókat, és megoldunk-e bármilyen kérdést azzal, hogy elítéljük s esetleg megbüntetjük az antiszemitizmus megnyilvánulásait?

<http://mek.niif.hu/02000/02043/html/362.html>